

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 24/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

31/2008 (VII. 9.) sz.

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a soproni lakos **Panaszosok**¹ 2008. április 16-án előterjesztett, **panaszát** a 2008. július 9-én megtartott zárt ülése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – jelen esetben a Soproni Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93.§-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás:

Panaszosok az ingatlanukon 2008. március 27-én történt elfogás és az annak során alkalmazott rendőri intézkedések tárgyában terjesztették elő panaszukat és kérték, hogy azt a Testület vizsgálja ki. A Testülethez az intézkedés után néhány nappal (de még 8 napon belül) telefonon tettek bejelentést, majd írásbeli panaszukat a Testület 2008. április 16-án érkezett.

Megállapítható, hogy a panaszosok kérelmüket az Rtv. 93. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül nyújtották be, ezért azt érdemben vizsgálni kell.

I.

A panaszosok beadványukban előadják, hogy 2008. március 27-én, délelőtt 10 óra körül lakhelyükön rendőri intézkedésre került sor. A rendőrök bírósági elfogatóparanccsal kerestek egy, a panaszosok ingatlanában ideiglenesen tartózkodó személyt, akinek a panaszosok lakcíme korábban a tartózkodási helyként is be volt jelelve. A rendőrök ezen személy elfogása érdekében érkeztek ki a helyszínre, mivel a nevezett személy korábban albérlőként,

¹ A Panaszosok személyes adatait az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése alapján töröltük.

szívességi lakáshasználóként tartózkodott a panaszosok lakcímén, a földszinten lévő külön garzonlakásban. A panaszos a rendőröknek elmondta, hogy a keresett személy egy hónapja elhagyta a lakást, de alkalmoszerűen oda visszajárt; ilyenkor nála nem jelentkezett. Panaszos az intézkedő rendőrök közül csak egyet tudott azonosítani, jelvéyszám alapján.

A panasz szerint a rendőrök erőteljesen verték a kaput és az ablakot, majd a panaszos által azonosított rendőr nyeglén viselkedve, nem jól azonosítható módon igazolta magát, és hasonló stílusban közölte, hogy a fenti, keresett személy elfogása miatt jöttek ki erre a címre. A panaszos közölte vele, hogy a keresett személyt előző nap látta utoljára, nincs tudomása arról, hogy jelenleg a garzonlakásban tartózkodik-e, vagy hogy mikor lesz ott legközelebb elérhető, a garzonlakás kulcsa pedig nála van. A panaszos az ingatlanra az intézkedő rendőröket többszöri felszólítás ellenére sem engedte be.

A panaszos állítása szerint az intézkedő rendőr minősíthetetlen stílusban, a szomszédok által is jól hallható módon, számonkérő, gyakran a fenyegetést is súroló hangnemben szidalmazni kezdte őt, amiért nem engedte be az ingatlanra. A panaszos erre lement és bekopogtatott a garzonlakásba, de választ nem kapott. A beadvány szerint az intézkedő rendőr erre hasonló hangnemben folytatta a panaszos becsmérelését, és kilátásba helyezte, hogy szükség esetén akár erőszakkal is behatolnak a magánlakásba. A panaszos közölte, hogy foglalkozásából adódóan ismeri a keresett személyt, de bűnpártolást irányában sosem követett el, tudatában van állampolgári kötelezettségeinek. Ezek után – saját állítása szerint – elzárkózott a rendőrséggel való további együttműködéstől.

10-15 perc elteltével a panaszos nagy kiabálást hallott az udvaráról. Mikor oda kiment, látta, hogy három rendőr – közöttük a panaszos által azonosított rendőr – éppen elfogja és megbilincseli a garzonlakásból előkerülő keresett személyt. A zajra a másik panaszos is kijött az udvarra; és amikor megkérdezte az ott intézkedő rendőröktől, hogy kik ők, és miért tartózkodnak az udvarában, az említett azonosított rendőr, válasz nélkül, őt is sértegetni kezdte.

A beadványból kiderül, hogy a rendőrök a szomszédos ingatlanról, a kerítésen átugorva – csekély értékű dologi kárt okozva – hatoltak be.

A panaszos sérelmezi, hogy – a dologi káron kívül – erkölcsi kárt is el kellett szenvednie. Védelmet kér az általa azonosított rendőr személyétől, arra hivatkozással, hogy ezen eljárása alatt tanúsított magatartása benne komoly félelmet keltett, és tart az eset megismétlődésétől. Kéri továbbá az intézkedő rendőrök írásbeli bocsánatkérését, egymillió forint kártérítést az elszenvedett sérelmekért, valamint, hogy ügyüket a továbbiakban – az esetleges korrupció elkerülése érdekében – ne tegyék át megújítva belülről.

A panasz kivizsgálása során a Testület megkereste a Soproni Városi Rendőrkapitányságot és az ügyben keletkezett iratok, valamint az intézkedő rendőrök jelentéseinek megküldését kérte. A panasz kivizsgálása során, a rendelkezésre álló iratok alapján az alábbiakat lehetett megállapítani:

A kapitányságvezető tájékoztatója szerint 2008. március 27-ére a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének intézkedése alapján, bűncselekmények elkövetése miatt körözött személyek felkutatására fokozott ellenőrzést rendeltek el az Rtv. 30. § (1)–(2)

bekezdései alapján. A feladat a Megyei Főkapitányság által kiadott „Top 10” listán szereplő, a Soproni Rendőrkapitányság illetékességi területén található körözött személyek elfogása, illetve lakókörnyezetük ellenőrzése, valamint adatgyűjtés volt. Az ehhez tartozó fényképmellékletből megtudható, hogy a panaszosok albérlője az említett „Top 10” listán az 5. helyen szerepel. Felkutatásához tehát fénykép is a rendelkezésére állt az akcióban részt vevő rendőrijárőröknek.

A Körözési Információs Rendszerből származó információkból kiderült, hogy panaszosok albérlője ellen – korábban – a Soproni Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályvezetője, elfogatóparancs kibocsátásáról határozott visszaélés okirattal büntette, valamint a Soproni Városi Bíróság lopás büntette miatt, továbbá elrendelte, hogy nevezett személyt elfogása esetén őrizetbe kell venni, a Bíróságot haladéktalanul értesíteni kell, valamint 72 órán belül a Bíróságra elő kell állítani.

A járőrök az eligazítást követően a kiadott lakcímek, illetve fényképmellékletek alapján megkezdtek a körözött személyek felkutatását. A megadott címen az egyik panaszos nyitotta ki a ház ablakát. A rendőrijárőrök igazolták magukat, és közölték, hogy kit keresnek, mire a panaszos közölte, hogy a keresett személy az albérlője volt, de nincs ott. A rendőrijárőrök megkérték, hogy engedje be őket, hogy kopoghassanak a keresett személynek, és megszemlélhessék az udvart. A hölgy közölte, hogy senkit nem enged be.

A rendőrök rádión kértek utasítást további intézkedésre az ügyeletestől, akitől azt a választ kapták: közölgék a panaszossal, hogy milyen következményekkel járhat a körözött személy rejtegetése és a rendőri intézkedés akadályozása (az összefoglaló rendőri jelentés megjegyzi, hogy a panaszos tudott róla, hogy a házában lakó személyt körözik, mert egy héttel korábban már jártak nála rendőrök a Bűnügyi Osztályról, és ezt közölték vele). Intézkedés közben kijött a panaszos szomszédja, és a szomszédos ingatlanra beengedte a járőröket, ahonnan megszemlélhették a panaszos udvarát. Az eljáró rendőrök ekkor vették észre a panaszosok udvarán rejtőzködő körözött személyt, aki – a jelentés szerint – menekülni próbált rejtekhelyéről, de a rendőr a kerítésen átugorva elfogta őt, majd kivezette a panaszos udvaráról. Az intézkedés után a panaszos a Soproni rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályán jelezte, hogy sérelmére magánlaksértés történt. Erre nézve, az összefoglaló jelentés hivatkozik az Rtv. 39. § (1) bekezdés a)–b) pontjára, melyek alapján a magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen történő, bebocsátás nélküli rendőri intézkedést jogszerűnek minősíti. Említi továbbá, hogy a járőrök, meghallgatásuk során, elmondásuk szerint kultúrált hangnemben beszéltek a panaszossal és állításuk szerint a panaszos volt arrogáns.

II.

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdése b) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki. Az Rtv. 39. §-ának (1) bekezdése b) pontja alapján a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása, vagy a bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítása céljából.

A panaszolt ügyben vitathatatlan, hogy a panaszosok ingatlanában feltételezetten tartózkodó személy ellen – több bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt – mind a Soproni Rendőrkapitányság, mind a Soproni Városi Bíróság elfogatóparancsot adott ki. Az is megállapítható (ezt maguk a panaszosok állították), hogy a keresett személy korábban ideiglenesen, mintegy 2 évig volt az ingatlanukba bejelentve. Az eljáró rendőrök a kézrekerítés céljából elrendelt fokozott ellenőrzés, az elfogatóparancs és a Központi Nyilvántartó adatai szerint tehát alappal feltételezték, hogy a panaszosok ingatlana lehet a keresett személy feltalálási helye.

Az Rtv. 19. §-ának (1) bekezdése értelmében a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A panaszolt esetben megállapítható volt, hogy az intézkedő rendőrök egyértelműen a panaszosok tudomására hozták, hogy miért kívánnak ingatlanukon intézkedni. A panaszosok nem is vonták kétségbe (erre legalábbis magában a panaszban nincs semmiféle utalás), hogy az intézkedés alapja a korábbi albelöljükkel szembeni elfogatóparancs lenne, sőt az elfogatóparancs tényéről már egy héttel az intézkedés előtt tudomást szereztek – a rendőri jelentés szerint. Ennek megfelelően panaszosok részéről nem állapítható meg olyan ésszerű indok, ami a panaszosok magatartását – a rendőrök bebocsátásának megtagadását – indokolná. Beadványában a panaszos kizárólag arra hivatkozik, hogy a rendőröket arrogáns fellépésük miatt nem volt hajlandó beengedni. Ugyanakkor a panaszosok kifejtéséből az is megállapítható, hogy elutasító magatartásukat az, az egyébként téves feltevés is erősítette, miszerint a rendőrök kizárólag az ő jóváhagyásuk és bebocsátásuk esetén jogosultak ingatlanukon intézkedni.

A magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen történő, bebocsátás nélküli rendőri intézkedéssel kapcsolatban a Testület hivatkozik az Alkotmánybíróság 44/2004. (XI. 23.) AB határozatára, amely indokolásának III. 2.1.1. pontjában a magánlakás sérthetlenségéhez fűződő alapvető joggal, mint az emberi méltósághoz való jog egyik alkotóelemével kapcsolatban kifejti, hogy: „Vitathatatlanul nyomós közérdek fűződik ahhoz, hogy a társadalomra veszélyes cselekményeket, bűncselekményeket felderítsék, a bűnösöket megbüntessék. A büntetőjogi felelősségre vonáshoz nélkülözhetetlen a bűnelkövetők és a gyanúsítottak elfogása, előállítása. A társadalomnak a bűnözéssel szembeni védelme megköveteli, hogy a bűncselekmény elkövetőjét, gyanúsítottját minél előbb elfogják és bíróság elé állítsák. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a büntetőjogi igény késedelem nélküli érvényesítése az államnak a társadalommal szembeni alkotmányos kötelezettsége. [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABK 2004. május 363, 369.] Ennek az alkotmányos kötelezettségnek a teljesítéséhez fűződő érdek elégséges indok arra, hogy a rendőr a magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül is belépjen. Ha lakásba bebocsátását az érintettek ok nélkül megtagadják, akkor a bűncselekmény elkövetőjének, gyanúsítottjának elfogását vagy előállítását késedelem nélkül csak így lehet foganatosítani.” [44/2004. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2004, 650.] Ezek alapján a magánlakás sérthetlenségéhez fűződő jog ezen jogszabályi korlátozása összhangban áll a szükségesség és arányosság alkotmányos követelményeivel.

Az előterjesztett panaszban a panaszos maga írja, hogy – a rendőrök kifogásolható magatartásának és nem megfelelő eljárásának hatására – nem működött együtt a rendőrök

magánlakásba történő bebocsátásában. A büntetőjogi igény érvényesítése azonban – az idézett AB határozatra is tekintettel – közérdek, és ezt a konkrét esetben az is megerősíti, hogy a rendőrök végül meg is találták az adott címen a keresett személyt.

A panaszosok azt is sérelmezik, hogy szomszédjuk ingatlanáról a rendőrök dologi kár okozásával (kerítésük teteje csekély mértékben rongálódott) jutottak be ingatlanukra, amikor a kerítésen átugrottak. Az Rtv. 13. §-ának (3) bekezdése szerint, ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja. Mind a panaszos beadványa, mind a rendőri jelentés lényegében egyezően tartalmazza azt, hogy az intézkedő rendőrök a körözött személyt a szomszéd ingatlanról, a szomszéd udvarról látták meg, ezért úgy döntöttek, hogy a körözött személyt a kerítésen átugorva fogják el.

III.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése kiemeli, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával (arányos eljárás). Ugyanakkor az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A konkrét panasz kapcsán – a Testület álláspontja szerint – a kifogásolt rendőri intézkedések érintették a panaszosok emberi méltóságához, magánlakásuk sérthetetlenségéhez, valamint tulajdonhoz fűződő jogát.

1) A magánlakás sérthetetlenségéhez fűződő jog kapcsán a Testület megállapította, hogy noha az intézkedés alapvetően érintette a panaszosok ezzel összefüggő jogát, az alapjog korlátozása jogszerűen és az arányosság követelményeit figyelembe véve történt. A Testület felhívja a figyelmet az Alkotmánybíróság e tárgyban tett megállapításaira, mivel a társadalomnak a bűnözéssel szembeni védelme megköveteli, hogy a bűncselekmény elkövetőjét, gyanúsítottját minél előbb elfogják és bíróság elé állítsák. Nyomós közérdek fűződik tehát ahhoz, hogy ilyen esetekben az állampolgárok együttműködjenek a rendőrséggel és számukra a szükséges segítséget megadják. A Testület azt is megjegyzi, hogy jelen esetben sem lett volna másról szó, minthogy a panaszosok biztosítják annak lehetőségét, hogy a rendőrök a körözött személy feltételezett tartózkodási helyét és annak környezetét megnézzék (bekopogjanak és az udvaron körülnézzenek). Különös tekintettel arra a tényre is, hogy a panaszosok albérlőjével szemben több elfogatóparancs volt érvényben és erről a rendőrség a panaszosokat több alkalommal, egyértelműen tájékoztatta (ennek megfelelően – figyelemmel az Rtv. 39. §-ára – akár a panaszosok távollétében is behatolhattak volna ingatlanukra).

2) A panaszosok tulajdonhoz fűződő joga kapcsán a Testület értékelte a dologi kár okozást is, ami az ingatlanra történő bemászaskor a kerítésükben keletkezett. Ezzel összefüggésben a Testület megállapította, hogy – figyelemmel a panaszosok korábban tanúsított magatartására – az ingatlanra ilyen módon való bejutás elkerülhetetlenné vált, különösen abban a pillanatban, amikor a rendőrök a körözött személyt a panaszosok udvarán észrevették. A keletkezett csekély mértékű kár a Testület álláspontja szerint nem haladja meg azt a mértéket, ami az alapjog-korlátozás arányos mértékén túllépne.

3) A panaszosok emberi méltósághoz fűződő joga kapcsán a Testület ugyanakkor megállapította, hogy az intézkedő rendőrök fellépése nem felelt meg maradéktalanul az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglaltaknak (A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait). A Testület ennek kapcsán értékelte, hogy a panaszosok egybehangzóan állították és szinte szó szerint idézték panaszukban a rendőrök által tett kijelentéseket, amit a Testület úgy ítél meg, hogy a panaszosokkal szembeni agresszív és udvariatlan verbális fellépés vonatkozásában az előterjesztett panasz mindenképpen alapos.

Az előterjesztett panaszból tehát kitűnik – és ezt a Soproni Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott iratok sem cáfolják egyértelműen, kivéve a kapitányságvezető összefoglaló jellegű tájékoztatását –, hogy a rendőri intézkedés körülményei, agresszív, indulatos és súlyosan udvariatlan hangneme, főleg az adott szituációban, alkalmas volt arra, hogy a panaszosokban felháborodást keltsen. Az ilyen módon történő eljárás nincs tekintettel a panaszosoknak az Alkotmány 54. § (1) bekezdésén alapuló emberi méltósághoz való jogára.

A Testület szükségesnek tartja megjegyezni, egyúttal felhívni a figyelmet arra, hogy nem elfogadható és célravezető – intézkedés foganatosításakor – a panaszban leírt rendőri magatartás, különösen a durva, fenyegető hangnem.

IV.

A Testület állásfoglalása szerint a panaszolt ügyben sérült a panaszosok emberi méltósághoz fűződő joga. A Testületnek ezen túlmenően, abban is állást kellett foglalnia, hogy a konkrét panaszügyben megvalósult alapjogsérelem milyen fokú.

A Testület annak mérlegelésekor, hogy egy adott rendőri intézkedés jelentős mértékben sért-e alapjogot, nem csak azt vizsgálja, hogy az érintett alapjog adott módon való csorbítása általában milyen mértékűnek minősül, hanem az adott ügy egyedi körülményeire is figyelemmel van.

A Testület arra a következtetésre jutott, hogy a jogsérelem mértéke – a tárgybeli esetben, annak összes körülménye alapján – nem éri el azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozná. A Testület figyelembe vette, hogy az intézkedés során az arrogáns, durva hangnem – noha kifogásolható – nem éri el azt a szintet, ami az emberi méltóság súlyos mértékű sérelmét jelentené – különös tekintettel arra is, hogy maguknak a panaszosoknak a magatartása is közrehatott abban, hogy az intézkedő rendőrök nem megengedhető hangnemben nyilvánultak meg, miután a panaszosok bebocsátásukat – egyébként ésszerű indok hiányában – megtagadták.

A panaszosok azon kérelmei teljesítésére, amelyekben védelmet kérnek az általuk azonosított rendőr személyétől, illetve kártérítésre tartanak igényt az elszenvedett vagyoni és nemvagyoni káruk miatt, továbbá amelyben az eljáró rendőröktől írásbeli bocsánatkérésre számítanak, a Testületnek – hatáskör hiányában – nincs lehetősége eleget tenni.

A panaszos a beadványban utal arra, hogy a megyén belül nem számít ügye független és pártatlan kivizsgálására, ez a megjegyzés azonban nem tekinthető az Rtv. 93. § (2) bekezdésének második fordulata szerinti tiltakozásnak, a panaszos ugyanis ebben az esetben nem az eljárás megszüntetését kérte, csak a helyi és területi szervek elfogultságát feltételezte.

A Testületnek pedig ilyen esetben, az Rtv. vonatkozó rendelkezései szerint, nincs lehetősége az előterjesztett panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetőjén kívül máshova áttenni.

A Testület egyúttal felhívja a panaszos figyelmét, hogy amennyiben az elfogultságra vonatkozó kifogását az eljáró rendőri szervvel szemben fenntartja, úgy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 42–43. §-ainak (Kizárás) rendelkezései szerint 8 napon belül bejelentheti a kizárási okot az eljáró hatóság vezetőjénél.

Beadványában ugyan említi a panaszos, hogy feljelentést nem kíván tenni, a Testület azonban tájékoztatja, hogy az őt ért vagyoni és nemvagyoni kár miatt bíróság előtt kártérítésért pert indíthat.

A fentiekre figyelemmel a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Budapest, 2008. július 9.

Dr. Kaltenbach Jenő sk.
elnök

Dr. Juhász Imre sk.
elnökhelyettes
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
testületi tag

Dr. Féja András sk.
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.
testületi tag